

ВІДГУК
офіційного опонента
доктора педагогічних наук, професора
Хатунцевої Світлани Миколаївни
про дисертацію **Чжан Ліана**
«УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ З ФІЗИЧНОГО
ВИХОВАННЯ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ УНІВЕРСИТЕТУ (НА
ПРИКЛАДІ КИТАЙСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ)»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки
галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

1. Актуальність теми наукової роботи та її зв'язок із галузевими науковими програмами.

Управління якістю підготовки бакалаврів з фізичного виховання в університеті є важливим завданням у сучасних умовах. Це пов'язано з низкою чинників, зокрема зростаючими вимогами до професійної підготовки фахівців з фізичного виховання.

Сучасні вимоги до фахівців з фізичного виховання значно вищі, ніж раніше. Вони повинні мати глибокі теоретичні знання, практичні навички та вміння, а також бути здатними до творчого підходу до вирішення професійних завдань, швидкого реагування на розвиток науки і техніки. Це вимагає від фахівців з фізичного виховання постійної самоосвіти та підвищення кваліфікації.

Необхідність забезпечення конкурентоспроможності фахівців з фізичного виховання на ринку праці також є важливим чинником, який обумовлює необхідність управління якістю їхньої підготовки.

Важливим завданням управління якістю підготовки бакалаврів з фізичного виховання є забезпечення відповідності освітнього процесу вимогам сучасності. Це передбачає: впровадження сучасних освітніх технологій, які дозволяють підвищити ефективність навчання; залучення до освітнього процесу

провідних фахівців у галузі фізичного виховання; створення належних умов для навчально-практичної діяльності здобувачів освіти.

Управління якістю підготовки бакалаврів з фізичного виховання в університеті є складним завданням, реалізація якого вимагає від усіх учасників освітнього процесу, зокрема від викладачів, студентів, адміністрації університету, чіткого розуміння його важливості та спільних зусиль для його реалізації.

На прикладі Китайської Народної Республіки можна виділити наступні напрями вдосконалення управління якістю підготовки бакалаврів з фізичного виховання: розробка і впровадження єдиних стандартів якості підготовки фахівців з фізичного виховання; створення системи моніторингу та оцінювання якості освітнього процесу; підвищення кваліфікації викладачів фізичного виховання; залучення до освітнього процесу провідних фахівців у галузі фізичного виховання з інших країн.

Грунтовний аналіз наукового й освітнього поля дали змогу дисертанту виявити основні суперечності, між: потребою в управлінні якістю підготовки бакалаврів з фізичного виховання в освітньому середовищі університету (на прикладі Китайської Народної Республіки) та його практичною реалізацією в процесі навчання; доцільністю використання передових ідей китайських науковців щодо управління якістю підготовки бакалаврів з фізичного виховання в освітньому середовищі університету (на прикладі Китайської Народної Республіки) та недостатньою обізнаністю українських дослідників з цими ідеями; практичною потребою у розробці моделі управління якістю підготовки бакалаврів з фізичного виховання в освітньому середовищі університету (на прикладі Китайської Народної Республіки) та поетапної її реалізації й недостатньою систематичністю у процесі їхньої професійної підготовки. Отже, обрана тема дисертації Чжан Ліана «Управління якістю підготовки бакалаврів з

фізичного виховання в освітньому середовищі університету (на прикладі Китайської Народної Республіки)» є актуальною і своєчасною.

Важливо відзначити, що дисертація підготовлена відповідно до науково-дослідної роботи кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця за темою № 40/2017-2018 «Формування системи внутрішнього забезпечення якості освіти у вищому навчальному закладі» (номер державної реєстрації 0117U000425).

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. У процесі ретельного аналізу дисертаційної роботи було встановлено, що вона є цілісною та логічно викладеною. Автор обґрунтував теоретичні основи управління якістю підготовки бакалаврів з фізичного виховання в освітньому середовищі університету (на прикладі Китайської Народної Республіки) та дослідив її структуру. Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні, впровадженні методики управління якістю підготовки бакалаврів з фізичного виховання в освітньому середовищі університету (на прикладі Китайської Народної Республіки) та її експериментальній перевірці. Методи дослідження були обрані доцільно та забезпечили цілісність і системність роботи.

Дисертація Чжан Ліан має чітку структуру, складається з анотацій, вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (433 найменувань, із них 322 – іноземною мовою) та 4 додатків. Загальний обсяг роботи – 264 сторінок, із них основного тексту – 186.

У першому розділі дисертаційної роботи «Теоретичні основи забезпечення якості підготовки бакалаврів з фізичного виховання в освітньому середовищі університету (на прикладі Китайської Народної Республіки)» визначено основні поняття та принципи забезпечення якості підготовки бакалаврів з фізичного виховання в університетському освітньому середовищі.

Зокрема, подано визначення якості підготовки бакалаврів, виокремлено особливості підготовки бакалаврів з фізичного виховання в Китаї та Україні, а також подано структурний аналіз освітнього середовища підготовки бакалаврів з фізичного виховання. Відмічено, що важливим аспектом управління якістю підготовки бакалаврів з фізичного виховання є забезпечення належних умов для навчально-практичної діяльності здобувачів. У КНР для цього створюються спортивні комплекси, які оснащені сучасним обладнанням і забезпечують комфортні умови для занять спортом. Крім того, у КНР активно розвивається міжнародне співробітництво у галузі фізичного виховання. Китайські університети співпрацюють з провідними університетами світу в межах обміну студентами, викладачами та науковцями. Це дозволяє студентам отримувати якісну освіту та підвищувати свою конкурентоспроможність на ринку праці.

У другому розділі «Науково-методичне обґрунтування моделі управління якістю підготовки бакалаврів з фізичного виховання в умовах освітнього середовища університету (на прикладі Китайської Народної Республіки)» теоретично обґрунтовано та розроблено модель управління якістю підготовки бакалаврів з фізичного виховання в Нейцзянському педагогічному університеті. Ця модель складається з трьох етапів: проектно-цільового, організаційно-процесуального та контрольного-оціночного.

На проектно-цільовому етапі розроблено авторську методичку консолідованої якісної оцінки ефекту від моніторингу освітніх програм, яка сприятиме отриманню більш точного оціночного судження про рівень ефекту від реалізації міжнародних освітніх послуг та об'єктивні адаптовані до специфіки діяльності конкретного університету дані. Ці дані будуть використовуватися для формування інформаційної основи реалізації адміністративних процедур управління. Уточнено критерії, показники та рівні управління якістю підготовки бакалаврів з фізичного виховання в освітньому середовищі університету.

У третьому розділі «Експериментальна перевірка моделі управління якістю підготовки бакалаврів з фізичного виховання в умовах освітнього середовища університету (на прикладі Китайської Народної Республіки та України)» описано організацію та проведення педагогічного експерименту з метою перевірки ефективності розробленої моделі управління якістю підготовки бакалаврів з фізичного виховання в Нейцзянському педагогічному університеті.

Розроблено методику оцінки ефективності перевірки якості освітніх програм, яка включає такі етапи: розробка системи показників оцінки ефекту від перевірки освітніх програм; розробка та обґрунтування нормативних значень для кожного показника; проведення консолідуючої рейтингової оцінки ефекту від якісної перевірки освітніх програм із виділенням 3-х рейтингових груп; калькулювання витрат на перевірки освітніх програм з подальшою їх якісною оцінкою; розрахунок та інтерпретація показника ефективності перевірки освітніх програм.

Педагогічний експеримент проводився упродовж двох років. До експериментальної групи увійшли студенти 1-го і 2-го курсів Нейцзянського педагогічного університету, які навчалися за освітньою програмою «Фізичне виховання». У контрольну групу увійшли студенти аналогічного закладу освіти, які навчалися за тією ж програмою, але без застосування розробленої моделі управління якістю підготовки.

У результаті експерименту було встановлено, що у студентів експериментальної групи індекс професійно-педагогічної компетентності збільшився з $0,67 \pm 0,02$ до $0,93 \pm 0,03$, тобто на 28%. У студентів контрольної групи індекс професійно-педагогічної компетентності збільшився лише на 12%. Ці результати свідчать про ефективність розробленої моделі управління якістю підготовки бакалаврів з фізичного виховання.

Отже, позитивно відмітимо обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх теоретичне та практичне значення.

3. Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає в тому, що дисертанткою дійсно *вперше*: теоретично обґрунтовано модель управління якістю підготовки бакалаврів з фізичного виховання в освітньому середовищі університету (на прикладі КНР), яка містить розроблену авторську методику; *уточнено* суть понять «управління освітнім процесом у КНР» (процес планування, організації, мотивації, контролю та координації ресурсів, необхідних для забезпечення ефективної та якісної освіти, який включає в себе діяльність різних учасників освітнього процесу, таких як уряд, освітні установи, викладачі та здобувачі освіти), «якість підготовки бакалаврів з фізичного виховання в КНР» (комплексна характеристика освітньої діяльності та підготовки студента, що виражає ступінь їх відповідності державним освітнім стандартам, державним вимогам та потребам фізичної чи юридичної особи, на користь якої здійснюється освітня діяльність, зокрема ступінь досягнення запланованих результатів освітньої програми) та психолого-педагогічні особливості управління якістю підготовки бакалаврів з фізичного виховання в освітньому середовищі університету (на прикладі Китайської Народної Республіки); *уточнено* критерії: особистісний (професійні та педагогічні особистісні якості), когнітивний (професійні та педагогічні знання, професійно-педагогічні вміння) та рефлексійно-результативний, показники і рівні (високий, середній, низький) управління якістю підготовки бакалаврів з фізичного виховання в освітньому середовищі університету.

Подальшого розвитку набули положення щодо оновлення форм, методів і засобів управління якістю підготовки бакалаврів з фізичного виховання в освітньому середовищі університету (на прикладі Китайської Народної Республіки).

4. Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації в опублікованих працях. Результати дослідження відображено в 12 публікаціях (11 одноосібних), із них: 3 статті – у вітчизняних фахових наукових виданнях, 4 статті – у періодичних наукових виданнях інших держав, які входять до Організації економічного співробітництва і розвитку та Європейського Союзу (Республіка Польща), зокрема одна стаття опублікована в журналі, матеріали якого індексуються в наукометричній базі Scopus, 5 тез доповідей та матеріалів наукових конференцій. Зазначені публікації відображають основні наукові положення, зокрема ті, які здобувачем винесено на захист дисертаційної роботи.

5. Практичне значення одержаних результатів дослідження підтверджується їх впровадженням в освітній процес закладів вищої освіти, зокрема в освітній процес: ХНЕУ імені Семена Кузнеця – модель управління якістю підготовки бакалаврів з фізичного виховання в освітньому середовищі університету (на прикладі КНР) під час викладання навчальної дисципліни «Моделювання освітньої та професійної підготовки фахівця» (довідка №23/86-02-39 від 10.07.2023 р.); Педагогічного коледжу Нейцзян (провінція Сичуань) (довідка від 16 червня 2023 року) та Нейцзянського професійно технічного коледжу (провінція Сичуань) – модель управління якістю підготовки бакалаврів з фізичного виховання в освітньому середовищі університету (на прикладі КНР) (довідка 16 червня 2023 року).

Практична значущість результатів дослідження визначається тим, що впроваджено методичні рекомендації розробленої авторської методики оцінки ефективності перевірки якості освітніх програм на таких етапах: розробка системи показників оцінки ефекту; розробка та обґрунтування нормативних значень для кожного показника; проведення консолідуючої рейтингової оцінки ефекту від якісної перевірки освітніх програм із виділенням 3-х рейтингових груп; калькулювання витрат на перевірки освітніх програм з подальшою їх

якісною оцінкою; розрахунок та інтерпретація показника ефективності перевірки освітніх програм. Теоретичними положеннями та практичними напрацюваннями *можуть послуговуватися*: викладачі під час проведення аудиторних і позааудиторних занять, при розробці навчальних програм, створенні навчальних посібників із фахових дисциплін; студенти в процесі підготовки до лекційно-семінарських занять, при написанні курсових і магістерських робіт. Матеріали дослідження *доцільно використовувати* в під час підвищення кваліфікації педагогічних кадрів.

6. Зауваження та дискусійні положення дисертації.

У цілому слід відзначити високий науковий рівень здобувача, обґрунтованість отриманих результатів і вказати на певні положення, які мають дискусійний характер:

1. У вступі дисертаційного дослідження автором на основі системного аналізу наукової літератури та нормативних документів виокремлено суперечності, які, на думку дослідника, мають місце в контексті управління якістю підготовки бакалаврів з фізичного виховання в освітньому середовищі університету (на прикладі Китайської Народної Республіки). Вважаємо, що вартувало б уточнити, чи вдалося дисертанту розв'язати означені суперечності у процесі дослідження.

2. У дисертації недостатньо розглядається питання перспектив управління якістю підготовки бакалаврів з фізичного виховання в освітньому середовищі університету (на прикладі Китайської Народної Республіки).

3. Відмітимо той чинник, що міжнародний досвід в галузі управління якістю підготовки бакалаврів з фізичного виховання є важливим. Утім у дисертації недостатньо розглядається питання міжнародного досвіду в галузі управління якістю підготовки бакалаврів з фізичного виховання, окрім управління якістю підготовки бакалаврів з фізичного виховання в освітньому середовищі університету (на прикладі Китайської Народної Республіки).

4. У дисертації недостатньо розглядається питання кадрового забезпечення щодо управління якістю підготовки бакалаврів з фізичного виховання в освітньому середовищі університету (на прикладі Китайської Народної Республіки).

5. Відповідно до третього завдання, дисертаном обгрунтовано модель управління якістю підготовки бакалаврів з фізичного виховання в освітньому середовищі університету (на прикладі Китайської Народної Республіки). Однак при цьому недостатньо визначені особливості управління якістю підготовки бакалаврів з фізичного виховання в освітньому середовищі університету (на прикладі Китайської Народної Республіки) та не конкретизовано, які форми, методи та засоби застосовувалися у процесі дослідження. Проте зроблені зауваження суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку результатів представленої дисертаційної роботи.

Дисертаційна робота Чжан Ліан «Управління якістю підготовки бакалаврів з фізичного виховання в освітньому середовищі університету (на прикладі Китайської Народної Республіки)» є завершеним, оригінальним, самостійним науковим дослідженням.

За своєю актуальністю, науковою новизною отриманих результатів, теоретичним і практичним значенням, дисертація відповідає спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки та вимогам до оформлення дисертації, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31.05.2019) та пп. 6, 7, 8 і 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор

Чжан Ліан заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки, галузі знань 01 Освіта/Педагогіка.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор
завідувач кафедри біології, здоров'я людини та фізичної реабілітації
Бердянського державного
педагогічного університету



Світлана ХАТУНЦЕВА

Вчений секретар Бердянського державного
педагогічного університету



Ольга ПОЦОВА

